

Valkuaiskasvit sikojen ja siipikarjan ruokinnassa

Erja Koivunen

Huomisen osaajat -hankkeen asiantuntijaluentopäivä

Mustiala, 27.9.2013

Soijarouheelle vaihtoehtoisia kotimaisia valkuaisen lähteitä 1

Rypsirouhe

- kilpailu nautojen kanssa ja rypsin siementä/rypsirouhetta ja –puristetta melko huonosti saatavilla siipikarjan ruokintaan
- käyttöä rajoittavat (erukkahappo, glukosinolaatit), tanniinit , oligo- ja NSP polysakkaridit, kuitu
  - 00-lajikkeet parantaneet rypsin käyttökelpoisuutta rehuna
- fytiinihappo – vaikuttaa fosforin käyttökelpoisuuteen
- rypsin ja rapsin kemialliset koostumukset ovat hyvin samanlaiset
- rypsi Valkuaisen aminohappokoostumus on suurin piirtein samanlainen kuin soijavalkuaisen, mutta aminohappojen sulavuudet ovat alempia kuin soijassa
- aminohappojen erityisesti lysiinin lisäys on tarpeen, kun rehussa paljon rypsiä

Soijarouheelle vaihtoehtoisia kotimaisia valkuaisen lähteitä 2

- **Herne ja härkäpapu**
  - sisältävät paljon lysiniä, mutta vähän rikkiä aminohappoja (metioniinia ja kystiiniä) sekä tryptofaania
  - erityisesti metioniinin lisäys on tarpeen käytettäessä rehussa paljon hennettä/härkäpapua
  - käyttöä rajoittavat useat haitta-aineet mm. oligosakkaridit, tanniinit, proteaasi- ja trypsiini-inhibiittorit, lektiini ja saponiini
  - lisäksi härkäpavun käyttöä rajoittavat erityisesti visiini ja konvisiini
  - Haitta-aineiden pitoisuutta voidaan vähentää palkokasveja/ rehua prosessoimalla, mutta visiini ja konvisiini ovat vaikeasti poistettavissa !
  - Kasvinjalostuksella haitta-aineiden pitoisuus on alentunut!
- **Lupiinit (sini-, valko- ja keltalupiinit)**
  - kirjallisuuden mukaan valkolupiini sinilupiinia parempi rehuraaka-aine (siipikarjan rehuissa)
  - käyttöä rajoittavat alkaloidit ja kuidun koostumus
    - Makeissa lupiineissa ei alkaloideja
  - erityisesti metioniinin lisäys on tarpeen käytettäessä rehussa paljon lupiinia

Tavoite: ihannevalkuainen

- Rehun valkuaisen koostumus mahdollisimman lähelle ihannevalkuaisen koostumusta
- Valkuaisen sulavuus sian ohutsuolessa tärkeää
  - Luomurehujen valkuaislähteissä ei yhtä hyvä kuin esim. soijarouheella tai puhtailla aminohapoilla
  - Eri raaka-aineiden yhdistelmillä päästään lähelle ihannevalkuaisen koostumusta luomutuotannossakin
- Sulavien aminohappojen tarve
  - 20 aminohaposta 10 on sialle välttämätöntä ▶ saatava rehusta
  - Valkuaisen täytyy sulaa ja aminohappojen imeytyä ohutsuolest, jotta sika voi käyttää niitä valkuaisaineiden muodostamiseen
- Tuotantoa ensimmäisenä rajoittavat aminohapot ovat
  1. Lysiini
  2. Treoniini
  3. Metioniini + kystiini
  4. Tryptofaani (porsaat, imettävät emakot)
- Sulavien aminohappojen tulee olla myös oikeassa suhteessa toisiinsa nähden = **ihannevalkuainen**
  - $TRE : LYS = 60 - 63 \%$
  - $MET + KYS : LYS = 59 \%$

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

Kasvavien sikojen valkuaisruokintasuositukset

	SRV g/ry	Ohutsuolisulavat aminohapot, g/ry		
		Lysiini	Met+Kys	Treoniini
Porsaat, alle 20 kg	160	9,5	5,6	5,7
1-vaiheruokinta				
20-100 kg	140	8,3	4,9	5,0
2-vaiheruokinta				
20-55 kg	150	9,5	5,6	5,7
55-100 kg	120	7,0	4,1	4,2
3-vaiheruokinta				
20-55 kg	150	9,5	5,6	5,7
55-80 kg	120	7,0	4,1	4,2
80-120 kg	115	6,0	3,5	3,8

Lähde: MTT 2012. Rehutaulukot ja ruokintasuositukset [verkkojulkaisu]. Jokioinen: MTT Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [viitattu 18.3.2013]. Saatavissa: <http://www.mtt.fi/rehutaulukot>.

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

Ensikoiden, emakoiden ja karjujen valkuaisruokintasuositukset

	Ensikot, hidas kasvatus			Ensikot, nopea kasvatus			Emakot		Karjut
	20-55 kg	55-100 kg	100 kg – siemen-nys	20-55 kg	55-100 kg	100 kg - siemen-nys	Tiineet	Imettä-vät	
Sulava raakavalkuainen									
SRV, g/ry	150	115	110	150	120	115	110	140	110
Ohutsuolisulavat aminohapot, g/ry									
Lysiini	9,5	6,0	5,0	9,5	7,0	6,0	5,0	6,5	5,0
Met+Kys	5,6	3,5	3,0	5,6	4,1	3,5	3,0	3,8	3,0
Treoniini	5,7	3,6	3,0	5,7	4,2	3,8	3,0	3,9	3,0

Lähde: MTT 2012. Rehutaulukot ja ruokintasuositukset [verkkajulkaisu]. Jokioinen: MTT Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [viitattu 18.3.2013]. Saatavissa: <http://www.mtt.fi/rehutaulukot>.

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

Tavoite: sikojen soijaton rehustus eri tuotantovaiheissa

- Valkuaisruokintasuosituksen perusteella vähiten valkuaista tarvitsevat tiineet emakot, karjut ja lähellä teuraspainoa olevat lihasiat.
- Lihasikoja on enemmän kuin emakoita ja karjuja, joten rehuakin kuluu lihasikalassa enemmän. Huomio siis lihasikoihin.
- Porsaitakin on paljon, mutta rehunkulutus porsasta kohden on pientä:
  - Lihasika syö lihasikavaiheessa noin 14 kasvatusviikon aikana noin 260 kg ilmakuivaa rehua, porsas 30-40 kg välikasvatuksen loppuun mennessä.
- Muistettava tuotantovaiheen mukainen ruokinta:
  - ei turhaa valkuaista isoille sioille
  - panosta valkuaisen laatuun

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

Ongelma: soija ylivertainen soveltuvuudeltaan

- Soijarouheessa sioille **sulavaa raakavalkuaista** 1,2 - 2,5 -kertainen määrä kotovaraisiin palkoviljoihin ja rypsituotteisiin verrattuna (herne, härkäpapu, sinilupiini, rypsirouhe, rypsipuriste).
  - Valkuaista on soijarouheessa paljon
  - Valkuaisen sulavuus on soijarouheessa muita parempi:
  - Esimerkki: soijarouheen sulavuudelle vertausluku 100 %, kotovaraisten siemenestä peräisin olevien 84-93 %
- Soijarouheessa on sikojen kasvulle tärkeintä aminohappoa lysiiniä (sulava) 1,4 - 3,4 –kertainen määrä kotovaraisiin palkoviljoihin ja rypsituotteisiin verrattuna

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

OMAVARA-hankkeessa tuotettuja ratkaisuja soijan ylivertaisuuden vähentämiseksi sikojen ruokinnassa 2

- Soijarouhetta voi sisällyttää sikojen rehuihin tuotantovaiheesta riippuen 10-25 %,
- **Vertaa:** hernettä 10-30 %, härkäpapua 0-25 %, sinilupiinia 10-20 %, rypsirouhetta 7-22 % ja rypsipuristetta 7-25 %.
- Porsasrehuissa käyttöä rajoittavat maittavuus ja sulavuus, härkäpavun soveltuvuus emakolle tarkistettava.
- Herneellä voi korvata myös viljan osuutta rehussa.
- Suomessa käytössä olevat palkovilja- ja rypsilajikkeet sopivat sioille edellä mainituilla enimmäismäärillä
- Enimmäismääräraajat ovat tulleet vastaan MTT:n kokeissa ja ulkomaissa tutkimuksissa.
- Haitta-ainepitoisuudet eivät rajoita palkoviljojen käyttöä sioille, jos esitetyissä enimmäismäärien rajoissa pysytään.
- Sikarehujen kirjallisuuskatsaus tiivistettiin opaskirjaksi yhdessä valkuaisrehujen tuotannon ja muille eläinlajeille suositellun käytön kanssa, syntyi
- **Valkuaisrehujen tuotanto ja käyttö. Tieto tuottamaan 134. ProAgria & MTT 92 s.**

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

OMAVARA-hankkeessa tuotettuja ratkaisuja soijan ylivertaisuuden vähentämiseksi sikojen ruokinnassa 3

Rehuseokset:

- Tiedä mitä siallesi syötät: rehuraaka-aineen analyysituloksen perusteella ruokintasuunnitelman teossa ei tarvitse arvailla.
  - **Rehuanalyysin hinta näytettä kohden** noin 40-60 eur + alv. 24 %, aminohappoanalyysi 310 eur + alv. 24 %
  - Yhdestä lihasian teurasruhosta maksetaan noin 130 eur
  - Rehukustannus lihasian tuotannossa jopa 50 %, rehun analysoiminen maksaa itsensä varmasti takaisin.
- Jos mahdollista, käytä useampaa valkuaislähdettä seoksessa
  - Ohrasta, kaurasta, herneestä ja härkäpavusta lysiini, vehnästä energiaa, rypsi tuotteista metioniinia ja kystiiniä
  - Tavanomaisessa tuotannossa harkitse myös synteettisiä aminohappoja
- Valkuaisen tarve vähenee sialla iän myötä: vähennä valkuaista vanhojen sikojen rehusta
- Muista kuitenkin tuotantovaiheen mukainen ruokinta: porsaille ja imettäville emakoille paljon ja hyvin sulavaa valkuaista, tiineille emakoille kauran kuoret ja kevyt ohra mahan täytteeksi

Lähde: Liisa Voutila, Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

http://www.vyr.fi/www/fi/liitetiedostot/tapahtumat/omavara_loppuseminaari_2013/Voutila_Liisa_OMAVARA_loppuseminaari_19_3_2013.pdf

Ihannevalkuainen myös siipikarjan kohdalla

Munivien kanojen aminohappojen, kivennäisten ja linolihapon tarve

Rehutaulukot etusivu » Ruokintasuositukset » Siipikarja » Munivien kanojen aminohappojen, kivennäisten ja linolihapon tarve

		Ikä			
		17-28 vk	29-45 vk	46-65 vk	65- vk
Raakavalkuainen	g/kg	175	175	175	175
Muuntokelp. energia	MJ/kg	11,0	11,0	11,0	11,0
Aminohapot:					
Lysiini	g/kg	7,6	7,6	7,6	7,6
Metioniini	g/kg	3,7	3,7	3,7	3,7
Metioniini+Kystiini	g/kg	6,3	6,3	6,3	6,3
Treoniini	g/kg	6,7	6,7	6,7	6,7
Linolihapo					
Linolihapo	%	1,2	1,2	1,2	1,2
Kivennäisaineet:					
Kalsium	g/kg	35,0	38,0	39,0	39,0
Käyttökelp.fosfori	g/kg	3,5	2,9	2,5	2,3
Natrium	g/kg	1,6	1,6	1,6	1,6
Kalium	g/kg	2-4	2-4	2-4	2-4
Kloori	g/kg	1,3	1,3	1,3	1,3
Magnesium	mg/kg	500-600	500-600	500-600	500-600
Mangaani	mg/kg	70	70	70	70
Rauta	mg/kg	50-100	50-100	50-100	50-100
Kupari	mg/kg	5-10	5-10	5-10	5-10
Sinkki	mg/kg	60	60	60	60
Seleeni	mg/kg	0,1	0,1	0,1	0,1
Jodi	mg/kg	0,4	0,4	0,4	0,4

Broilerin aminohappojen, kivennäisten ja linolihapon tarve rehussa

Rehutaulukot etusivu » Ruokintasuositukset » Siipikarja » Broilerin aminohappojen, kivennäisten ja linolihapon tarve rehussa

		Starttivaihe	Kasvatusvaihe	Loppukasvatusvaihe
		1-10 pv	11-22 pv	23 pv-teurastus
Raakavalkuainen	g/kg	220	200	200
Muuntokelp. energia	MJ/kg	12,4	12,4	12,4
Aminohapot:				
Lysiini	g/kg	12,0	11,0	10,0
Metioniini	g/kg	4,8	4,5	4,0
Metioniini+Kystiini	g/kg	9,0	8,0	7,0
Treoniini	g/kg	7,5	7,0	6,0
Linolihapo				
Linolihapo	%	1,2	1,0	1,0
Kivennäisaineet:				
Kalsium	g/kg	10,0	9,5	9,0
Käyttökelp.fosfori	g/kg	4,1	3,8	3,5
Natrium	g/kg	1,6	1,6	1,5
Kalium	g/kg	3-5	3-5	3-5
Kloori	g/kg	1,2-1,5	1,2-1,5	1,2-1,5
Magnesium	mg/kg	600	600	600
Mangaani	mg/kg	60-70	60-70	60-70
Rauta	mg/kg	80-100	80-100	80-100
Kupari	mg/kg	8-10	8-10	8-10
Sinkki	mg/kg	50-60	50-60	50-60
Seleeni	mg/kg	0,15	0,15	0,15
Jodi	mg/kg	0,4	0,4	0,4

Jos rehu sisältää fytaasientsyymiä, käyttökelpoisen fosforin suositusta voi alentaa 25%.

Lähde: MTT 2012. Rehutaulukot ja ruokintasuositukset. Jokioinen, MTT Agrifood Research Finland. Saatavilla: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/Rehutaulukot>

The aims of the studies

- **The major aims** were to find an appropriate inclusion level of locally produced rapeseeds, peas, lupins and faba beans in diets of poultry.
- The further aims of faba bean studies:
  - Study the effects of faba bean (variety Kontu) on health status of birds.
  - In broiler experiment to determine the effect of dietary faba bean inclusion on the diet digestibility.

The results of pea and lupin studies, briefly

- **When diets are balanced in nutrients:**
  - Pea can be included at a level of 30 % (even 45 %) in broiler diets without negative effects on the production performance or health (added methionine is needed in higher levels).
  - Pea can be included at a level of 20% (even 30 %) in laying diets without negative effects on the production performance, health or egg quality (added methionine is needed in higher levels).
  - At least 16% blue lupins can be used in the diets of laying hens without negative effects on production performance, health and egg quality.

The results of rapeseed study, briefly

- A good production performance of broilers have achieved to using rapeseed meal and pea (together) as a substitute of soybean meal in cereal based diets
  - The proportion of protein from rapeseed meal and peas: R50/P50 or R75%/P25% (in starter, grower and finisher diets)
  - Diet based solely on rapeseed meal protein clearly improved the fatty acid profile of the meat, but is not suitable for broiler production. > high culling rate!
  - This beneficial effect in FA profile is also achieved with moderate dietary levels of rapeseed meal along with additional pea in the diet.
- When diets are balanced in nutrients rapeseed/rapeseed cake can be included at a level of <20% in broiler and <15% laying hen diets without negative effects on the production performance, health.

Laying hen Experiment – Materials and Methods

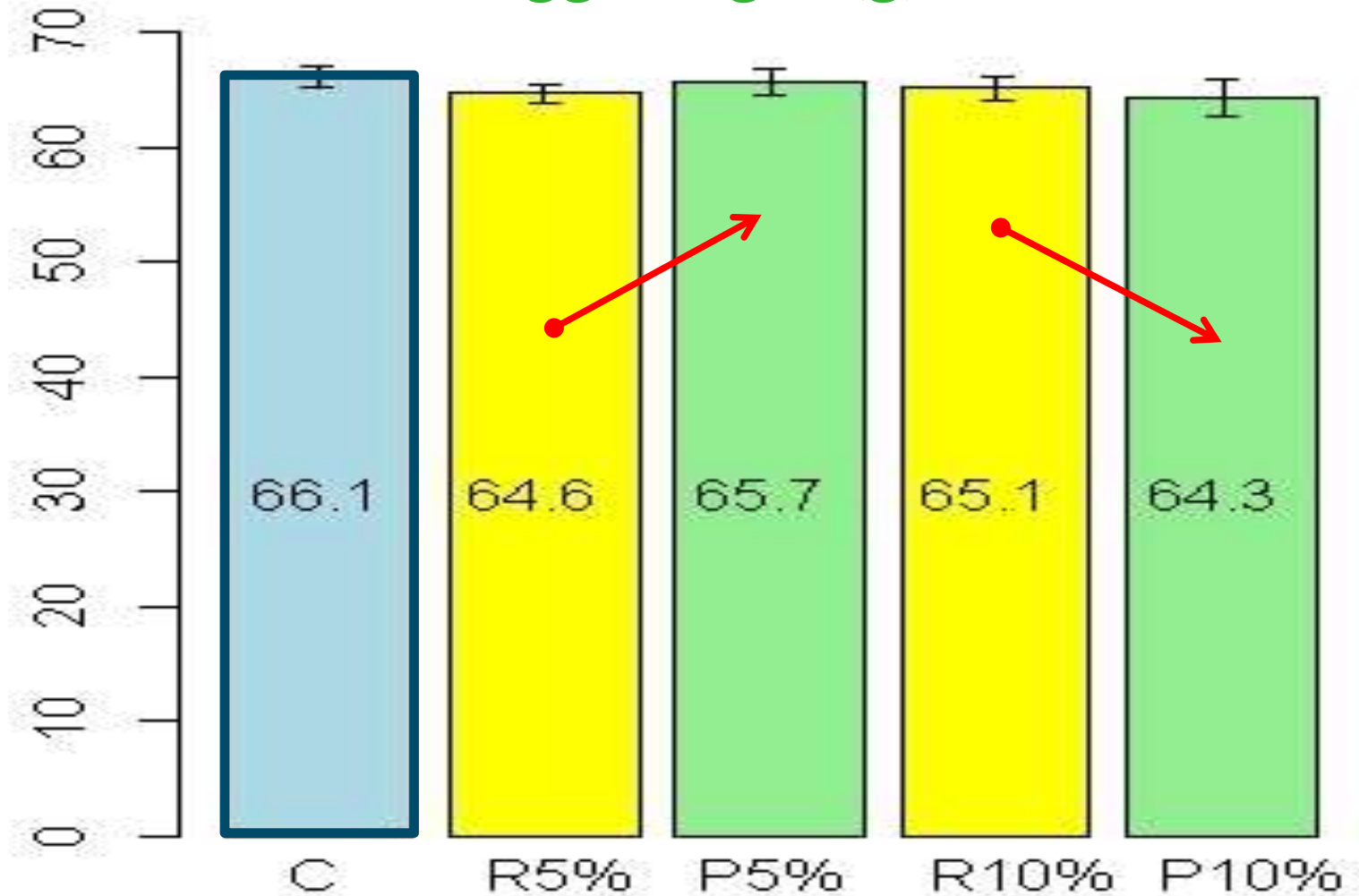
- A total of 560 LSL Classic-layers
- 35 replicates were assigned to 5 feeding treatments
- Control diet: a cereal and soybean meal based diet
- 4 experimental diets: both raw and processed faba beans in proportions of 5% and 10% of feed
- 40 weeks experiment (two 20-week feeding phases), consisted of 10 four-week periods
- The diets contained equal amounts of nutrients per MJ of ME (in feeding phases) and added amino acids were used

Laying hen Experiment - Results

- VC content did not decrease practically during the processing (conditioned and expanded at 90 – 110 °C)
  - 10.6 vs. 8.9 g/kg DM
- Agrees with other studies, VC content usually ranges from 6 to 14 g/kg DM and is not easily removed by processing
- Laying rate and feed consumption did not differ statistically among feeding treatments ($P>0.05$).

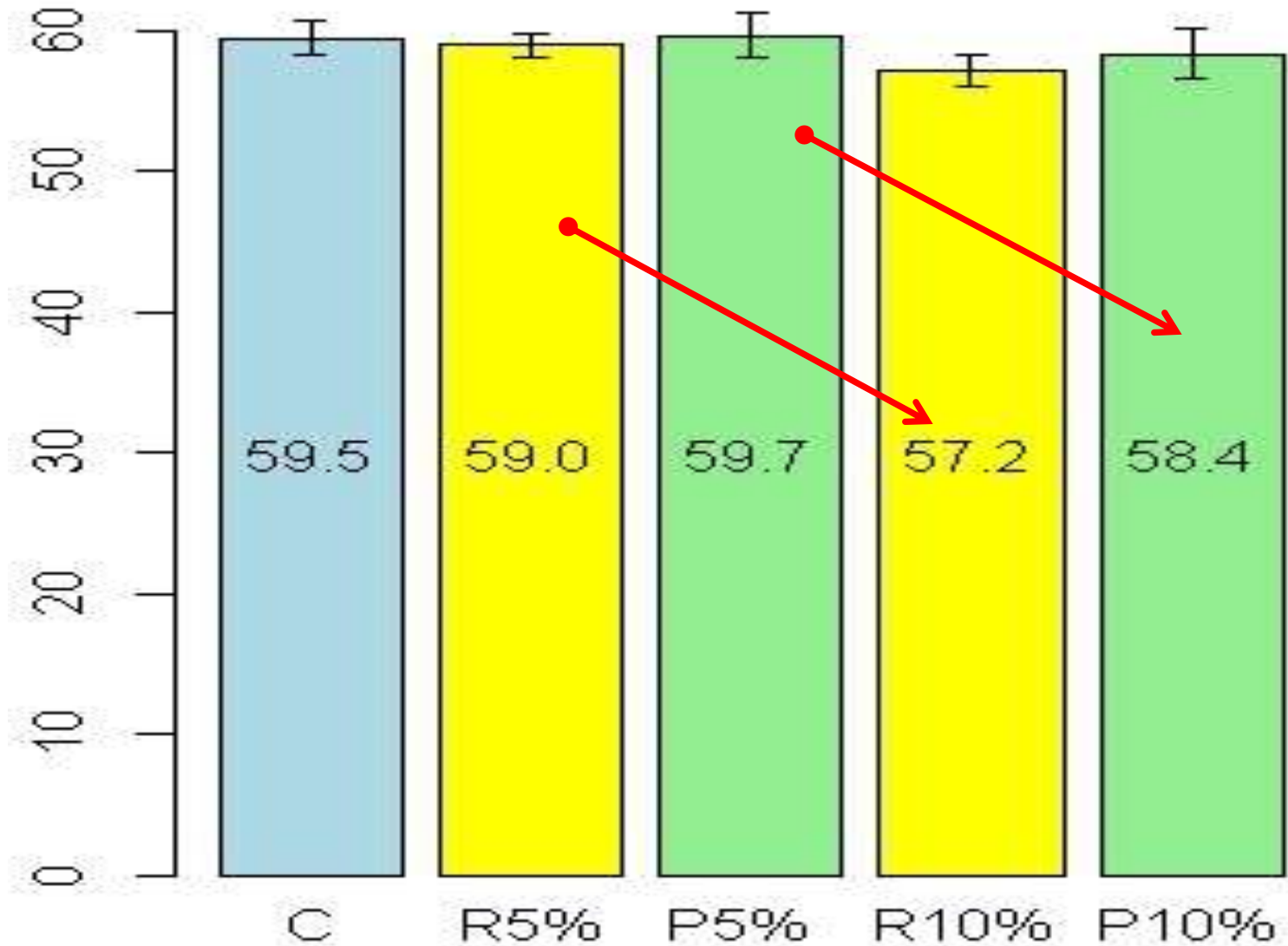
Egg weight (g)

Faba bean inclusion decreased egg weight $P < 0.05$

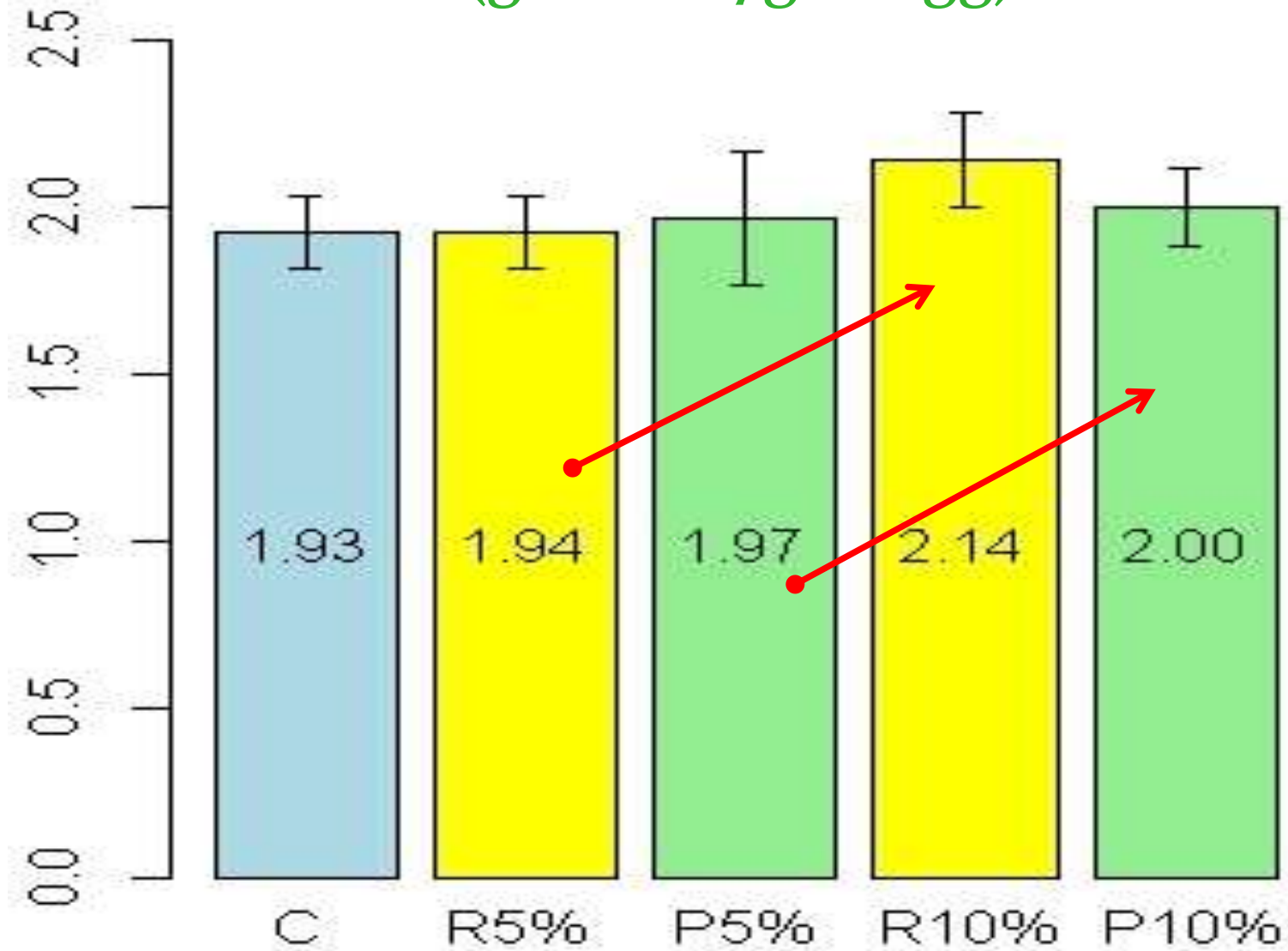
In addition egg weight was dependent on both processing and inclusion level ($P < 0.05$ for interaction)

Egg mass production (g/hen per d)

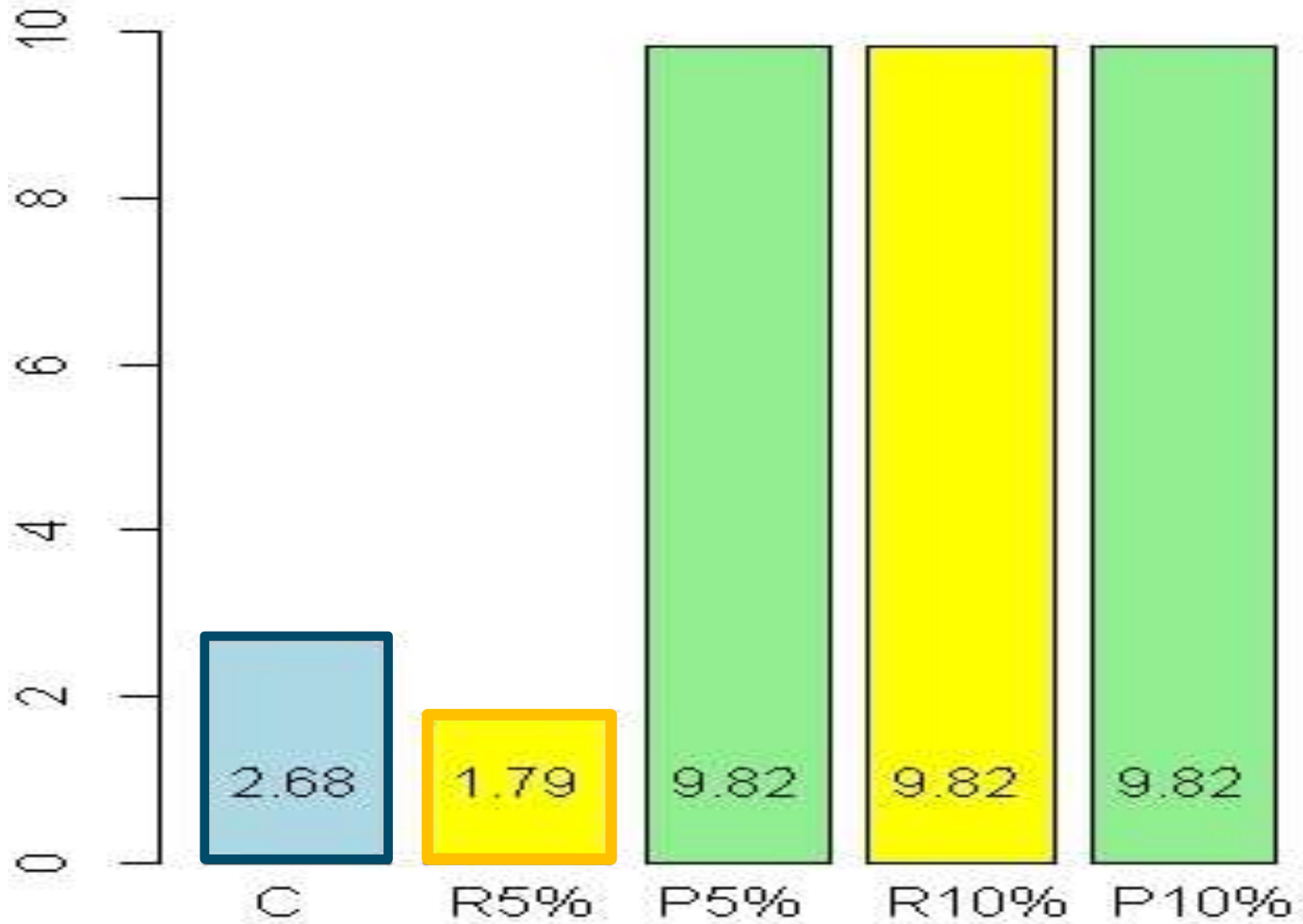
Faba bean inclusion 10% decreased egg mass production $P < 0.05$

FCR (g of feed/g of egg)

Faba bean inclusion 10% increased FCR $P < 0.05$

Cumulative mortality (%)

Faba bean inclusion tended to increased mortality $P \leq 0.10$

Conclusion of laying hen experiments

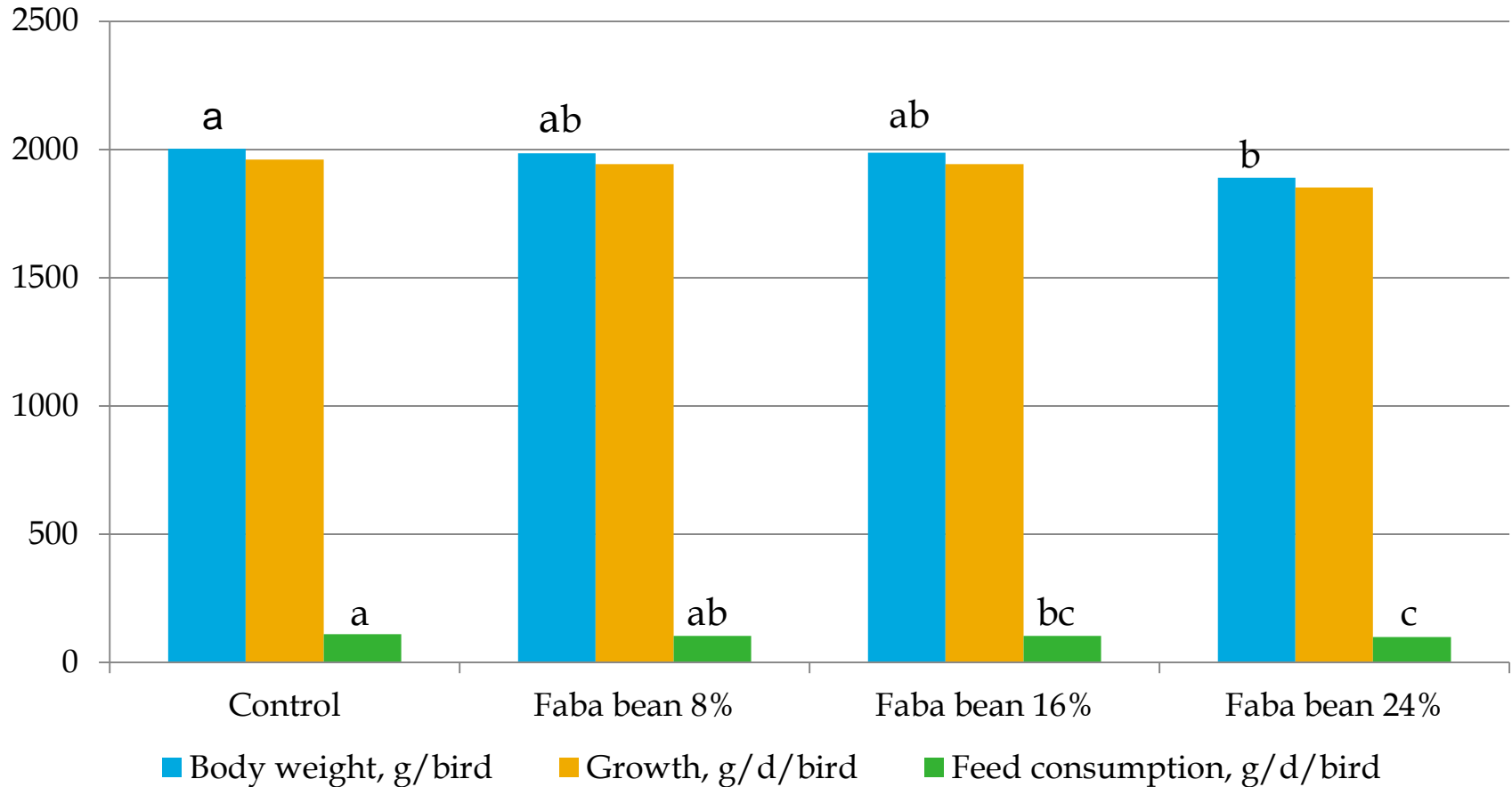
- Processing of faba beans had no effects on egg production or egg quality variables.
- At least VC containing 5% of raw or processed faba beans (added methionine is needed) can be used in the cereal and soybean meal based diets of laying hens without negative effects on production or health.
- It seems that VC containing faba bean at inclusion level of 10% or more may increase the mortality of laying hens.
  - In earlier study, when FB proportion was 247 g/kg in the diet (faba beans were substituted for soybean meal 67%) mortality was extremely high (31,9%)
  - The cause of death was an aplastic anemia
- Faba bean inclusion had any effects on egg quality variables.

Broiler Experiment -Materials and Methods

- 196 Ross 508 male chicks
- Faba bean seeds were tested in proportion of 0, 8, 16 and 24% in the cereal and soybean meal based diets on growing period (age of birds 6 – 32 days).
- Digestibility and retention of nutrients were determinate at the end of experiment and production performance throughout the experiment.

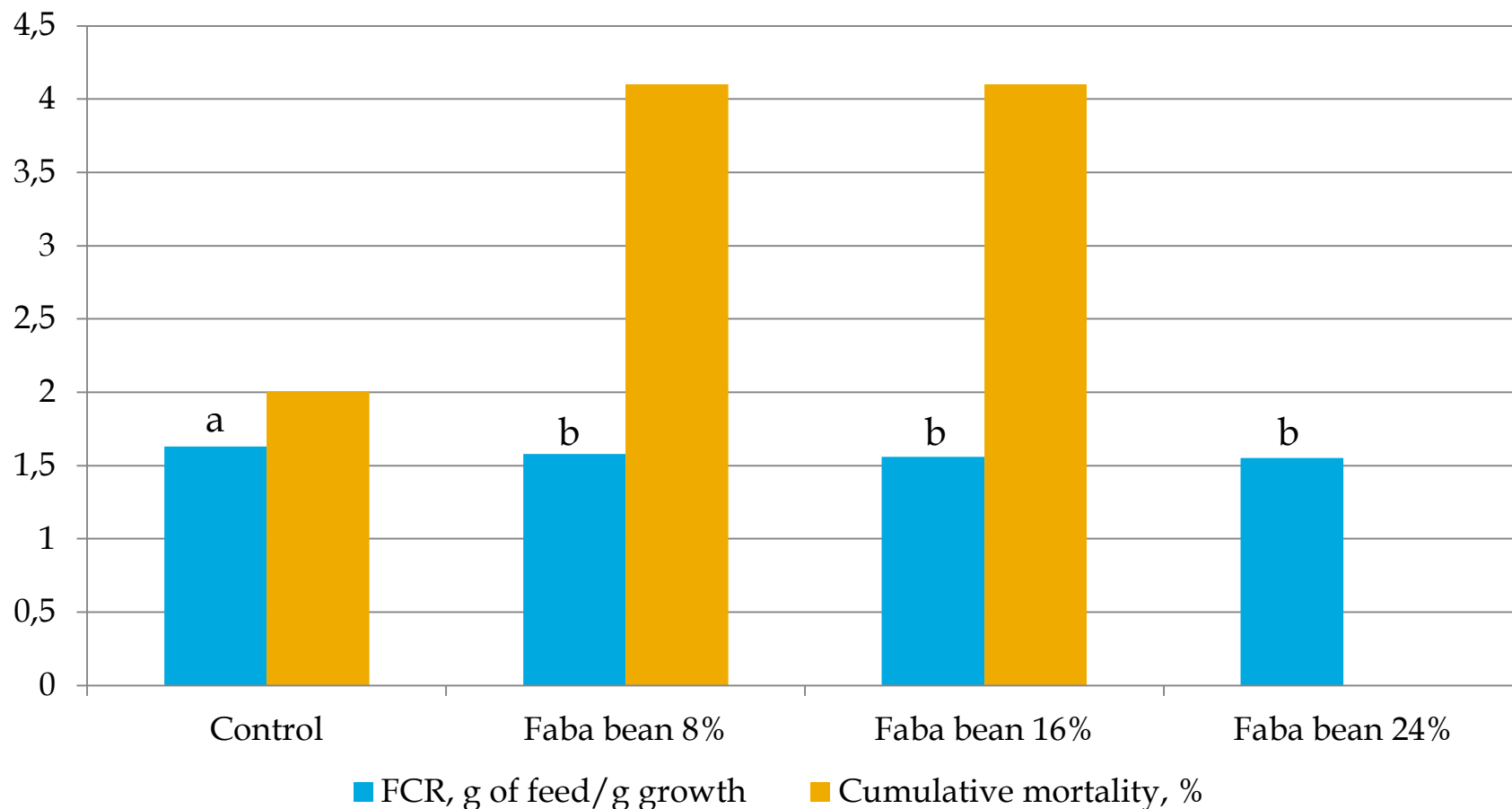
Production performance, At the age of 6 - 32 days

^{abc} Means in the same row follow by the same letters do not differ significantly (Tukey`s test)

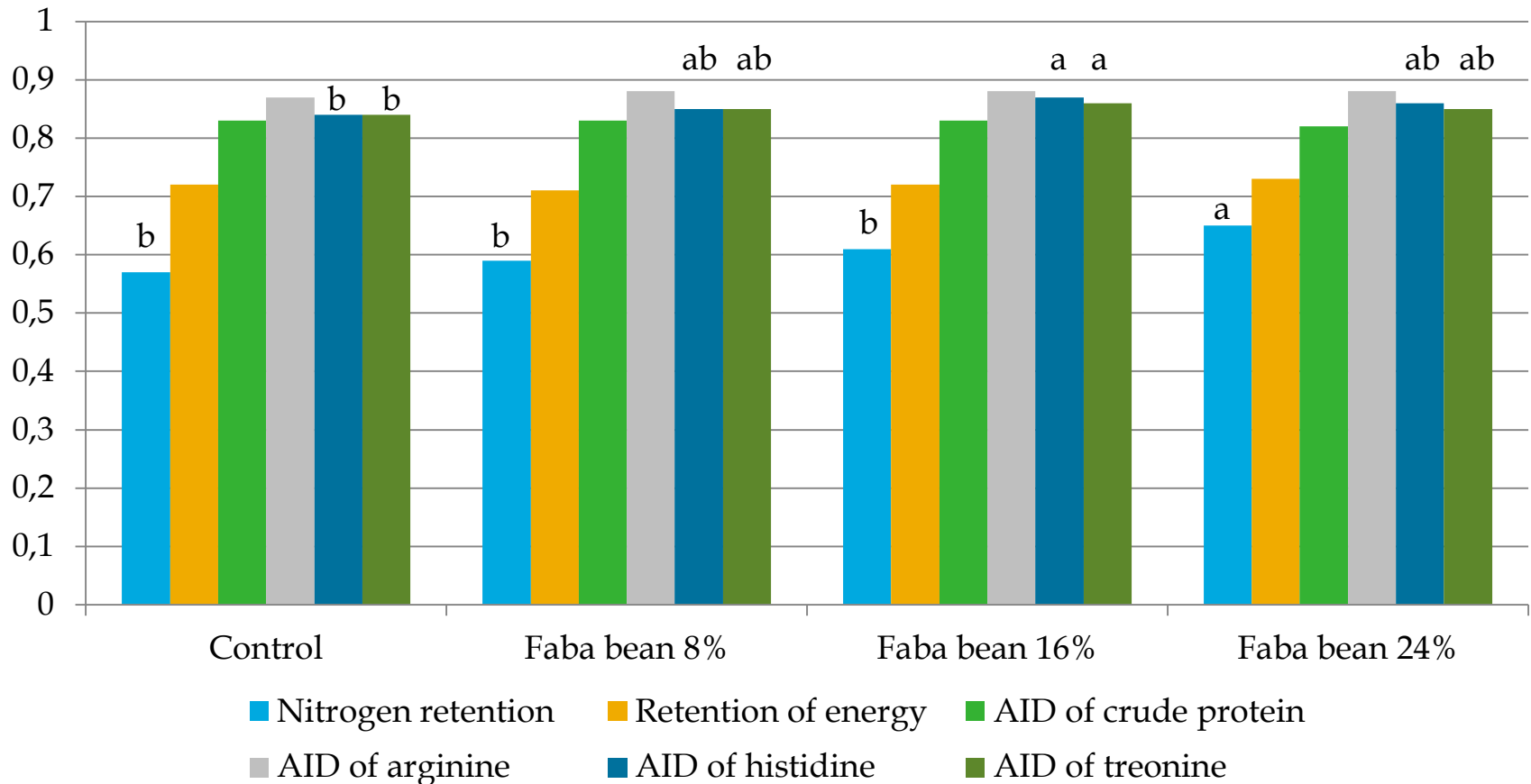
Production performance

FCR at the age of 6 - 32 days and cumulative mortality at the age of 32 days

^{abc} Means in the same row follow by the same letters do not differ significantly (Tukey`s test)

The digestibility of diets and retention of nutrients

^{abc} Means in the same row follow by the same letters do not differ significantly (Tukey`s test)

Broiler Experiment - Conclusion

- It is concluded that, when diets are balanced in nutrients, faba beans can be included at a level of 16% in broiler diets without negative effects on the production performance.
- Faba bean inclusions until 24% had no effect on the mortality and had no negative effects on health status of broilers.
- The digestibilities of nutrients and amino acids of faba bean diets imply, that faba beans are good sources of energy, protein and amino acids especially lysine in broiler diets.

Yhteenvetona ruokintakokeista ja kirjallisuudesta: sopivia käyttömääriä

Taulukko. Luomutuotannossa käytettyjen rehuvalkuaislähteiden enimmäismäärät eri-ikäisten sikojen ja siipikarjan rehussa (% ilmakeivassa). Eri rehujen enimmäismäärien yhdistäminen samaan rehuun saattaa aiheuttaa esim. maittavuusongelmaa. Siemenet jauhetaan ennen rehuksi antamista.

Raaka-aine	Porsaat alle 25 kg	Lihasiat		Emakot		Broilerit	Munivat kanat
		alle 55 kg	yli 55 kg	Tiineet	Imettävät		
Soijapuriste, %	10	15	15	18	27		
Rypsipuriste, %	7	10	10	15	25	<20	<15
Rypsin siemen, %	3	10-15	10-15	10-15	10-15	<20	<15
Herne, %	10	25	30	10-15	10-15	30 - 45	20 - 30
Härkäpapu, %	10	20	25	10	10	16-24 (Kontu)	5-10 (Kontu)
Sinilupiini, %	10	20	20	15	10-15	20	16
Pellavan siemen, %	2	5-10	5-10	7	7	5	5
Pellavapuriste, %	5	8	8	5	5	5	5
Kitupellavarouhe, %						10	<26
Hampun siemen, %	2-5	2-5	2-5	2-5	2-5	3	5-7
Hamppupuriste, %	2-5	2-5	2-5	2-5	2-5	3	5-7
Kasviöljy, %	10	10	5	5	10		
Kalajauho, %	7	ei suositella	ei suositella	5	7	5 - 15	5 - 15
Hera, %	20	20	20	20	20		
Keitetty peruna, %	ei suositella	30	50	50	25		
Raaka peruna, %	ei suositella	ei suositella	25	50	ei suositella		

Hamppuruuhe

- SLU:ssa tehdyssä kokeessa (Eriksson & Wall, 2012) luomubroilereita ruokittiin hampun siemenistä saatavalla rouheella (hempseed cake)

Valkuainen g/kg	Starttirehu Hamppu	Starttirehu Kontrolli	Kasvatusrehu Hamppu	Kasvatusrehu Kontrolli
Rypsi (rapeseed cake)	89	80	30	124
Soija (soybean cake)	59	100	54	77
Hamppu (hempseed cake)	100	0	200	0
Herne	135	20	150	20
Perunaproteiini	24	48	10	40

- Hampun sisällyttäminen rehuun ei vaikuttanut tuotantotuloksiin, kuolleisuuteen tai ulosteen mikrobiologiseen laatuun
- Hamppurehuvaikutti epäedullisesti pehkun kuntoon ja jalkaterveyteen.
  - → Luomurehuilla ruokittaessa on huomioitava rehun kuitupitoisuus
  - Kuitupitoisuus ja kuidun koostumus hyvä pitää mielessä myös koostaessa rehua eri valkuaislähteistä!

Harvinaisempia luomuvalkuaislähteitä ICOPP-hankkeessa (2011-2014)

- Mustasotilaskärpäsen toukat, Sveitsi
- (*Hermetia illucens*) <http://www.thebiopod.com/index.html>
  - RV: 405-710 g/kg ka (kasvatusalusta vaikuttaa)
- Peltonätkelmä, Itävalta (*Lathyrus sativus*)
  - RV: 297 g/kg ka
- Esparsetti, Itävalta (*Onobrychis viciifolia*)
  - RV: 312 g/kg ka
- Sinisimpukkajauho, Ruotsi

Lähde: Liisa Voutila

Omavara-hankkeen loppuseminaari 19.3.2013

19th European Symposium on Poultry Nutrition – esiteltyjä potentiaalisia valkuaiskasveja luomusiipikarjalle:

Lupiinit, hamppu, maissigluteeni, perunaproteiini, kinoa, auringonkukkarouhe, sikuri, erilaiset karkearehut!

Kiitos

Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta:

- Blair, R. 2007. Nutrition and Feeding of Organic Pigs. 330 s. CABI Publishing, Wallingford, Oxon, GBR.
- Gatel, F. 1994. Protein quality of legume seeds for non-ruminant animals: a literature review. *Animal Feed Science and Technology*, 45: 317-348.
- Eriksson, M. and Wall H., 2012. Hemp seed cake in organic broiler diets. *Animal Feed Science and Technology* 171: 205– 213
- Fenwich, R., & Curtis, F. 1980. *Animal Feed Science and Technology*. Rapeseed meal and its use in poultry diets. a review. %: 255 – 298[viitattu 1.8.2013]. Saatavilla: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0377840180900164#>
- Koivunen ym. 2012. Härkäpapu munivien kanojen rehuna. Maataloustieteen Päivät 2012. Suomen Maataloustieteellisen Seuran julkaisuja no 28. Saatavilla: http://www.smts.fi/Valkuaisomavaraisuus/Koivunen_Harkapapu.pdf McDonald, P. ym.
- Koivunen ym. 2012. [Sinilupiini soveltuu kanojen valkuaisrehuksi soijarouheeseen rinnalle](#). Suomen siipikarja 2/2012.
- Mc Donald, *Animal Nutrition*. 7th ed. 543 - 545. Saatavilla: www.itpnews.com/magazines/pdf/ITP_Animal%20Nutrition.pdf
- MTT 2012. Rehutaulukot ja ruokintasuositukset. Jokioinen, MTT Agrifood Research Finland. Saatavilla: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/Rehutaulukot>
- OMAVARA -Hankkeen loppuseminaari. Saatavilla: http://www.vyr.fi/www/fi/tapahtumat/menneet_tapahtumat/omavara_hankkeen_loppuseminaari_190313.php
- Puhakka, L. ym. 2012. Palkoviljojen haitta-aineet ja niiden merkitys kotieläinten ruokinnassa. SMTS Maataloustieteen Päivät, Helsinki. Saatavilla: http://www.smts.fi/Valkuaisomavaraisuus/Puhakka_Palkoviljojen%20haitta-aineet.pdf
- Siljander-Rasi H. 2008. Sian ruokinta. Teoksessa: Sikatilan käsikirja (Nopanen, A., Harmoinen, T. toim.), 48 s. ProAgria, Otavan Kirjapaino, Keuruu.
- Tuunainen ym. 2012. Kotimaista valkuaista broilereille. Maataloustieteen Päivät 2012. Suomen Maataloustieteellisen Seuran julkaisuja no 28. Saatavilla: http://www.smts.fi/Valkuaisomavaraisuus/Tuunainen_Kotimaista%20valkuaista.pdf
- Valkuaisrehujen tuotanto ja käyttö. Tieto tuottamaan 134. Pro Agria ja MTT.
- Valaja ym. 2010. Rypsi pienentää kananmunan painoa. Suomen siipikarja 1/2010: 42 – 43.
- Valkonen ym. 2005. Herneestä valkuaista myös siipikarjalle. Koetoiminta ja käytäntö 2/2005. Saatavilla: <http://www.mtt.fi/koetoiminta/pdf/mtt-kjak-v62n02s07b.pdf>